

Bünsen sta našla to-le: Solnce je trdo ali pa tekoče svetlo truplo. Vidimo ga skozi vaporeno ozračje, ki ima železo, lition in še drugo rudo. Najmanj 9 prvin je v tem ozračju. ⁴⁾

§. 11. Kakor smo že (v §. 8) slišali, solnce samo za-se ni svetlo, marveč temno truplo kot zemlja. Svetloba je le od tod, ker je po silnem solnčnem navleku (Attraktion) njegovo ozračje tako zgoščeno, da sveti samo. — Skušnja je res dokazala, da postane tudi naše ozračje svetlo, če se prav silno stisne. — Na solncu pa je ozračje zgoščeno tako silno in sicer neprenehoma, da sveti zmirom. ⁵⁾

Toraj nikakor ni pravo, če reče kdo, da solnčno truplo gorí (kakor da bi bilo iz lesa) in da se zmanjša. Nihče še ni našel tega, da bi se zmanjšal bil premernik solnčnega trupla, da si zeló verno opazujejo sedaj zvezdoznanci. In ako bi se res zmanjševal premernik, snov mora zmirom ostati, če ne — razpade vsa naša sestava.

§. 12. Še moram skratka omeniti drugega mnenja o solnčni svetlobi. Po njem svetlo ozračje ne obdaja solnca, marveč solnce samo za-se sveti. Pa solnčni svit ni velik blizo solnca, marveč le tak, kakoršnega ima zemlja v jutranjem ali večernem mraku. — Razvidili pa bodemo mnenje dobro še le, če se mislimo solncu precej blizo, morda 10 čr. daleč. Če je sedaj v tej daljavi za 10 čr. solnce še temno, prihaja svetleje in svetleje, kolikor bolj se oddaljujemo od njega, in na zemlji je celó bliščeče itd. (Kon. prih.)

Slovensko slovstvo.

* *Valenštajnov ostrog*. Spisal Miroslav Šiler. Poslovenil in založil France Cegnar. Tisk Egerjev v Ljubljani. 1864.

Že zdavnej napovedani „Valenštajnov tabor“ (Wallensteins Lager) je unidan kot „Valenštajnov ostrog“ zagledal beli dan. Čeravno je lepa beseda „tabor“ vdomaćena čez in čez po vsem Slovenskem (imamo še kraje „Tabor“ imenovane), vendar tudi ne prerekamo malo znanega „ostroga“; saj prav za prav tudi Frid. Schillerjev „Lager“ ni v tej igri v strogem pomenu „befestigter Ort“ itd.; vse, kar se tu godí, je le prizor iz „vojaškega življenja“, ktero si je Schiller idealiziral, da je marsikaj na desno in levo povedal, kar mu je za isti čas pri srcu bilo. — Kar se tiče prevoda, lahko rečemo, da se vrstuje najboljim prevodom, ki jih imamo v slovenskem jeziku. Ni lahka reč, nasledovati pomešane, šaljive skoke v merilu, in te igrače v zrodnih besedah, katerih je prepolna vsa ta igra, posebno pa kapucinov kreg, napravljen po šegi Abrahama a S. Clara; ravno tako nam se vrlo dopada pesem vojnika, ki se nahaja na koncu te igre; tu nam iz prevoda govori prav izvirni duh pesnikov. — Kar se pa tiče v sedanji slovenski pisavi celó nenavadnih oblik, katerih gosp. Cegnar v svojih prevodih dosihdob ni rabil in jih menda tudi v drugih svojih spisih zdaj ne rabi, mislimo, da bojo še dolgo, in nekatere na veke samice ostale; ne, da bi kakošna teh oblik ne živela v narodu, al mnogo jih je, ki jih težko kdaj iz mrtvega jezika bodemo sklicali na dan. Ali še tudi iz drugega ve-

⁴⁾ Tanše in več v knjižici: „Chemische Analyse der Spektralbeobachtungen von Kirchhoff und Hunsen.“ Wien 1861.

⁵⁾ Mädler govori dalje o tem tako-le: „Es scheint, dass jeder mit einer so stark (als die der Sonne) verdichteten gasförmigen Hülle umgebene Körper leuchten müsse und dass eine sehr beträchtliche Masse überhaupt nothwendige Bedingung des Selbstleuchtens sei. Das Wenige, was wir von den Massen der Fixsterne bis jetzt wissen, widerspricht dieser Annahme keineswegs.“

⁶⁾ Gosp. dr. Karl Neumann razlaga to svojo mnenje v „Heis Wochenschr.“ 1861. Nr. 28 na str. 219, in Nr. 32 na str. 250.

levažnega ozira smo zoper nekatere teh oblik, in to je, da nas oddaljujejo od sedanjega jugoslavenskega pisma, namesti da se mu bližamo. J-č.

Tri dni v Zagrebu.

Spisal Dr. Ž.

(Dalje.)

Da se tedaj truden na duhu in telesu okrepčam, se podam po ogledu nepozabljive mi izložbe v bližnje sovratišče (gostivno) „pri Jagnjetu“. Tu se mi je prav tako zdelo, da sem v ljubljanskem „Hotel Stadt Wien“, kajti vse je bilo tajč, dasiravno je nad vratmi z debelimi črkami napis „sovratišče pri Jagnjetu.“ — Jed, pravijo pri nas, da dušo in telo skupaj veže, in prav imajo naši pohlevni Slovenci; resničen je narodni ta pregovor, in skusil je to že vsak gladen človek. Tudi jaz sem bil koj po homeopatičnem obedu živahnejši in čvrstejši, in jako rad bi se bil malo razgovarjal; al moji mizni tovarši niso mi bili simpatični, tedaj sem raji hrvatski natisnjeni jedilni list čital, pa dostojno se iz njega prepričal, da z novci ne preobilo založen človek — preobjesti se tu nikakor ne more. Končavši preiskavo jedilnega lista vstanem, plačam in se podam zopet na pot. Prvo je zdaj bilo, da pohodim iskrenega domoljuba gospoda profesorja M., s svojo rodovino stanujočega v „zgornji Ilici.“ Jako dobro sem bil sprejet od njega, njegove prijazne ženske in od njegove ljubeznjive svakinje, v ljubljanski čitalnici po svoji muzikalni izurjenosti dobro znane nepozabljene gospodičine Š. Kmalí smo se v veseli družbici pričeli živahno razgovarjati o napredku narodnega življenja na Slovenskem; ženske pa so po stari šegi nježnega spóla vmes vpletale mnogo osebnih vprašanj, katerih po vsem rešiti ni mi bil lahák posel. Ker je bilo vreme ugodno, smo napravili z vso profesorjevo rodovino izlet v bližino mestno, v jako lepi in romantični dol sv. Ksavera — ali „dol mlinov“, kajti po vsem dolu ob potoku stoji mlin za mlinom. Pot pelje k sv. Ksaveru od dveh raznih strani; mi smo jo krenili iz mesta memo streljarne, v Ljubljani „širstadt“ imenovanega poslopja, po lepi od obeh strani z gostim grmičjem zaraščenim potu na vrh nekega holmca, od kodar vživaš zanimiv razgled na en del Zagreba, na vinograde, hrame, poletne hiše itd. Odtod moraš po kratki pa jako strmi poti navdol, in v malo trenutkih prideš na majhno ravnino, in na cilju svojega potovanja si. Tu stoji zdaj zapuščena nekđaj jezuitska cerkev sv. Ksavera iz prejšnjega veka, od ktere je celi prijetni dol svoje ime dobil. — Ker smo dobro poldrugo uro hodili in se zeló trudili, podamo se v neko ondašnjo gostivnico, kjer se dobro vino, mleko, kava, sir, surovo maslo itd. dobiva. Krčma le-ta spominjala me je živo na tako imenovani „Viderčenov grad“ blizo Ljubljane, le da je tam prizor krasnejši in pohod obilnejši memo tega. Pokrepčani na duhu po krasni naravi in po razgovorih o našem slovstvu in drugih narodnih zadevah, na telesu pa po dobri jedi in pijači, v mraku počasi koračimo domú, za prihodnji dan pa sklenemo, da predpoldne muzej, gimnazijo, (realno še zidajo) in društvo „dvorana“ ogledamo, popoldne pa sloveči perivoj „Maksimir.“ S tem namenom se veseli ločimo vsak na svoj kraj; jez se pa po vžiti mali večerjici koj v posteljo zakadim in brzo zaspiš. In tako je pretekla prvi dan mojega bivanja v Zagrebu.

Prebudili so me drugi dan solnčni žarki, ki so mi na posteljo posijali. Ura je ravnokar sedem bila — in čas je bil, da nadaljujem ogledovanje premilega mi Zagreba.

Prvo je bilo, da po povžitem jutru stopimo v še